

Θέμα: Ο πρώτος ανοσολόγος είναι ο Ιάκωβος Πυλαρινός και όχι ο Edward Jenner

Κύριε Διευθυντά,

Στο πρόσφατο τεύχος του περιοδικού σας δημοσιεύθηκε το εξαιρετικό κατά τα άλλα άρθρο της κ. Ι. Οικονομίδου με τίτλο «Ανοσολογία χθες-σήμερα-αύριο. Μια σύντομη αναδρομή στην εξέλιξη της Ανοσολογίας»ⁱ, στο οποίο όμως αναγράφεται μία ανακρίβεια πως ο Jenner ήταν ο εισηγητής του εμβολίου κατά της ευλογιάς: «Η σύγχρονη έννοια της ανοσίας αρχίζει να γίνεται αντιληπτή όταν το 1798 ο Jenner ανέπτυξε για πρώτη φορά το εμβόλιο κατά της ευλογιάς».

Όμως, κ. Διευθυντά, τα βιβλιογραφικά δεδομένα δείχνουν ότι η πρώτη εφαρμογή του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς ανήκει στους Έλληνες ιατρούς, τον εκ Χίου Εμμανουήλ Τιμόνη (1669-1720) και τον εκ Κεφαλληνίας Ιάκωβο Πυλαρινό (1659-1718), οι οποίοι είχαν σπουδάσει Ιατρική στην Πάδοβα της Ιταλίας και τα πρώτα αποτελέσματα της εφαρμογής του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς στην Κωνσταντινούπολη για πρώτη φορά δημοσιεύθηκαν το 1714 στο σημαντικό τότε Αγγλικό περιοδικό *Philosophical Transactions*ⁱⁱ.

Έκτοτε η μέθοδος αυτή του εμβολιασμού των Τιμόνη και Πυλαρινού, που συνίστατο στην εισαγωγή μετά τον σκαριφισμό του υγρού από φλύκταινες παιδιών που νοσούσαν από ευλογιά, γι' αυτό και ονομάστηκε ο εμβολιασμός τους «ευλογιασμός-variolation», διαδόθηκε καθ' όλο τον 18^ο αιώνα στην Ευρώπη και στην Αμερική. Μάλιστα οι εργασίες τους αυτές είχαν αναδημοσιευθεί στη Βοστώνη το 1721ⁱⁱⁱ.

Τονίζεται ότι ο Ed. Jenner δεν εφεύρε τον εμβολιασμό, αλλά απλά και μόνο τροποποίησε μετά ογδόντα χρόνια το 1798 τη μέθοδο του εμβολιασμού των Τιμόνη και Πυλαρινού, παίρνοντας το προς εμβολιασμό υγρό όχι από τις φλύκταινες νοσούντων παιδιών, αλλά από τις φλύκταινες νοσούντων αγελάδων και αποτέλεσε τη γνωστή μέθοδο του «δαμαλισμού» με καλλίτερα αποτελέσματα.

Προστίθεται επί πλέον ότι στο βιβλίο του Jeremy M. Norman (ed.), *Morton's Medical Bibliography*^{iv} τονίζεται ότι ο Πυλαρινός θεωρείται ως ο πρώτος ανοσολόγος διότι το 1701 είχε αρχίσει να εφαρμόζει στην Κωνσταντινούπολη τον εμβολιασμό για την προστασία από την ευλογιά: «He is accredited with the "medical" discovery of variolation, and thus is the first immunologist».

Για να μην καλύψουμε τώρα τον πολύτιμο χώρο του περιοδικού σας, σε άρθρο^v μας έχουν καταχωριστεί περισσότερα στοιχεία για την πρώτη αυτή επιστημονική εφεύρεση και εφαρμογή του εμβολιασμού από τους Τιμόνη και Πυλαρινό, για εκείνον ο οποίος θέλει να ενημερωθεί.

Τέλος, κύριε Διευθυντά, θα πρέπει πλέον να γίνει γνωστή ιδιαίτερα στους ιατρούς μας η σημαντική αυτή συμβολή των Ελλήνων ιατρών Τιμόνη και Πυλαρινού στην εισαγωγή για πρώτη φορά της επιστημονικής εφαρμογής του εμβολιασμού κατά της ευλογιάς και να μην επαναλαμβάνεται η ατεκμηρίωτη άποψη πως ο Edward Jenner εισήγαγε τον εμβολιασμό στην ιατρική, ο οποίος απλά τροποποίησε τη μέθοδο τους ογδόντα χρόνια αργότερα.

Με εκτίμηση

Δημήτριος Καραμπερόπουλος, Παιδίατρος
Πρόεδρος
Ελληνικής Εταιρείας Ιστορίας της Παιδιατρικής

ⁱ Αρχαία Ελληνική Ιατρική 2011, 28 (3): 403-414.

ⁱⁱ TIMONIUS EMANUEL, An account or history of the procuring the small-pox by incision or inoculation as it has for some time been practiced at Constantinople, *Philosophical Transaction*, 1714-1716, 29: 72-82. Reprint by permission of The Royal Society of London, Johnson Peprint Corporation, Kraus Reprint Corporation, New York.

PYLARINUS JACOBUS, Nova et tuta Variolas excitandi per transplantationem, nuper inventa et in usum tracta, *Philosophical Transaction*, 1714-1716, 29:393-399. Μάλιστα το κείμενο του Πυλαρινού εκδόθηκε και ιδιαίτερα στη Βενετία το 1715.

ⁱⁱⁱ BOYLSTON ZABRIEL(ed.), *Some account of what is said of inoculating or transplanting the small pox. By the learned D. Emmanuel Timonius and Jacobus Pylarinus. With some remarks thereon. To which are added, a few quaeries in answer to the scruples of many about the lawfulness of this method*, Sold by S. Gerrish, at his shop in Corn-Hill, Boston 1721.

^{iv} NORMAN JEREMY M (ed.), *Morton's Medical Bibliography*, fifth edition, Scolar Press, England, 1991, 838.

^v ΚΑΡΑΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, Δ., Η πρώτη επιστημονική εφαρμογή του εμβολιασμού από τους Έλληνες ιατρούς Εμμ. Τιμόνη αι Ιακ. Πυλαρινό (αρχές 18^{ου} αι.), *Δελτ Α' Παιδιατρ Κλιν Πανεπ Αθηνών*, 2006, 53 (4) : 347-351. Και με προσθήκη εικόνων σε ανάτυπο σε PDF στην ιστοσελίδα www.karaberopoulos.gr/karaberopoulos/pdf/emvoliasmos.pdf